

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Erfaringer fra processen for at danne Kommunistisk Parti

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 2007

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Erfaringer fra processen for at danne

Kommunistisk Parti

Forlaget Arbejderen

Erfaringer fra processen
for at danne Kommunistisk Parti

Udsendt af
Kommunistisk Partis Landsledelse
september 2007.

Layout og tryk:
Forlaget Arbejderen
© September 2007
Ryesgade 3F
2200 Kbh. N
Telefon: 35 35 17 87
forlag@arbejderen.dk
ISBN: 87-89599-67-5

Erfaringer fra processen for at danne

Kommunistisk Parti

Forlaget Arbejderen

Erfaringer fra processen for at danne Kommunistisk Parti

Om karakteren af denne erfarings-opsamling

Da landsledelserne af det daværende Kommunistisk Samling og DKP/ML mødtes i januar 2006 for at lægge en konkret køreplan for at skabe et nyt fælles kommunistisk parti, stod også synet på den kommunistiske bevægelses egen historie på dagsordenen. De to organisationer kom fra forskellige strømninger i den kommunistiske bevægelse, og det måtte naturligvis give et forskelligt syn på en række begivenheder i den kommunistiske bevægelses historie.

Spørgsmålet stillede sig: Var det nødvendigt at afklare disse forskelligheder inden en fælles partidannelse? Det mente de to landsledelser ikke, og de indgik derfor en fælles aftale:

»I samlingsprocessen finder DKP/ML og KS ikke, at der i de to organisationers udgangspunkt og historie er barrierer for stiftelsen af det nye kommunistiske parti. DKP/ML og KS respekterer de historiske kendsgerninger og den udvikling, som har gjort samlingsprocessen både mulig og nødvendig. I det nye kommunistiske parti vil der blive givet mulighed for debat og afklaring omkring udviklingen i den kommunistiske bevægelse i Danmark.«

Det er i respekt for denne aftale, at denne erfarings-opsamling er udarbejdet. Den er det første bidrag til debatten og afklaringen i vores parti omkring udviklingen af den kommunistiske bevægelse i Danmark. Dens tema er udelukkende historien bag dannelsen af Kommunistisk Parti selv, og dets fokus er derfor lagt på årene efter år 2000. Det har ikke været intentionen at udarbejde en kronologisk historie, men derimod at afdække hvilke elementer der har båret enhedsprocessen igennem og dermed har muliggjort vores nye fælles parti.

¹ Udtalelse fra fælles landsledelsesmøde 21.-22. januar 2006 mellem DKP/ML og KS: Om behandlingen af den kommunistiske bevægelses egen historie.

Kampen for programmatisk enhed

Det var netop respekten for de to organisationers forskellige udgangspunkt, der gjorde det muligt at skabe et fælles parti med KS og DKP/ML som grundstammen. Erkendelsen af dette forskellige udgangspunkt – af at der faktisk var tale om to strømninger i den kommunistiske bevægelse – betød, at fokus blev rettet mod at formulere en teoretisk, ideologisk og politisk enhed.

Hvad mener vi, når vi siger, at Kommunistisk Parti har forenet to strømninger i den danske kommunistiske bevægelse? Naturligvis ikke at det nye parti rummer alle kommunister, der i historiens løb har tilsluttet sig den del af den kommunistiske bevægelse der har identificeret sig med DKP-strømningen og alle dem der har tilsluttet sig den del af den kommunistiske bevægelse der har identificeret sig med ML-strømningen. Hvad vi mener er, at det er lykkedes at finde en programmatisk enhed mellem disse to historisk betingede strømninger.

Det er lykkedes – under nutidens betingelser og med øjnene rettet mod fremtidens opgaver – at skabe et fælles teoretisk, ideologisk og politisk grundlag, der rækker ud over begge strømningers hidtidige positioner.

Derfor var udarbejdelsen af »Rapport fra arbejdsgruppen nedsat af landsledelserne i KPId og DKP/ml« det måske vigtigste fikspunkt i enhedsprocessen. Rapporten blev udarbejdet og færdiggjort på et tidspunkt, hvor enhedsprocessen havde udviklet sig fra spæde tilnærmelser på ledelsesplan mellem DKP/ML og KPId mellem 2000 og 2003 til egentlig afsøgning af mulighederne for enhed fra foråret 2003.

Det er værd at nævne, at netop på dette tidspunkt – henover sommeren 2003 – kom det tredje kommunistiske parti, DKP, til at stå uden for de egentlige samlingsbestrebelse. Partiet undlod at svare positivt på en henvendelse fra KPId's kongres i maj 2003 om betingelserne for at skabe et nyt fælles kommunistisk parti. Fra det tidspunkt blev enhedsprocessen delt i to:

KPiD og DKP/ML gik i gang med et konkret undersøgelsesarbejde af mulighederne for at samles, mens de to partier sammen med DKP fortsatte samarbejdet på en række politiske områder, som de i fællesskab anså for vigtige. En vigtig medvirkende årsag til denne deling var, at DKP ikke rådede over et egentligt partiprogram og ikke baserede sig på den demokratiske centralisme. Det gjorde det i praksis umuligt at indtræde i egentlige enhedsforhandlinger.

Det fælles undersøgelsesarbejde, som KPID og DKP/ML gennemførte, mandede derimod ud i den førnævnte »Rapport fra arbejdsgruppen nedsat af landsledelserne i KPID og DKP/ml«, der udkom i november 2004.

Selvom enhedsprocessen i tiden derefter kom ud i store storme, og KPID som parti blev sprængt, var den teoretiske, ideologiske og politiske enhed i arbejdsgruppens rapport så stærkt rodfæstet, at den kom til at danne fundamentet for Kommunistisk Partis program og vedtægter.

Det gælder især på spørgsmål som:

- det kommunistiske partis antimonopolistiske strategi for socialismen
- tilnærmelsen til og overgangen til revolutionen, herunder det antimonopolistiske demokrati
- klassesdefinition og hovedklasserne under kapitalismen
- partiets mål om at tilkæmpe sig rollen som leder og organisator af arbejderklassens kamp og dets indre opbygning på basis af den demokratiske centralisme.

Det var netop denne programatiske enhed, der gjorde det muligt at få enhedsprocessen til at lykkes.

Det er derfor en vigtig erfaring fra Kommunistisk Partis dannelse, at arbejdet for at søge og tilvejebringe fælles programatiske opfattelser udgør akse i at skabe en bæredygtig enhed. Kan der etableres enighed på de mest grundlæggende spørgsmål, er alt andet muligt.

Enhed og tillid gennem konkret samarbejde

Ét er at arbejde for at opnå programmatisk enhed. Uden det konkrete personlige samarbejde over hele landet havde den programmatiske enhedsproces været umulig. Fra medlemmer af begge organisationer voksede kravet om enhed og partisammenlægning.

Op igennem 1990'erne havde kommunisterne i stigende grad arbejdet sammen i folkelige bevægelser som Folkebevægelsen mod EU, i fagbevægelsen, fredsbevægelsen og i det antiimperialistiske solidaritetsarbejde. Siden kom også et samarbejde mellem de lokale partiorganisationer til, ligesom også støtteaktiviteter til fordel for Arbejderens sine steder blev et fælles samlingspunkt.

Også den årlige Rød Sommerlejr spillede en vigtig rolle i udviklingen af enhedsbestræbelserne. Her var der mulighed for at møde medlemmer af begge organisationer fra andre byer og få bekræftet erfaringerne fra lokalafdelingerne om, at der var langt mere der samlede, end det tidligere var opfattelsen.

Den fælles optræden skabte gensidig tillid. Det konkrete samarbejde aflivede myter og fordomme om hinandens synspunkter. Det skabte personlige kontakter af politisk betydning.

Det blev således en kendsgerning i enhedsprocessen, at erkendelsen af den kommunistiske enheds nødvendighed og viljen til enhed viste sig størst, hvor samarbejdet og det konkrete kendskab til hinanden var mest udbygget. Dermed blev der skabt tillid og en konkret gensidig overbevisning om, at enhedsprocessen var mulig.

Det blev en vigtig enhedsskabende faktor i processen.

Vilje til enhed en løftestang

At afsøge og tilvejebringe de fælles teoretiske, ideologiske og politiske opfattelser, der kan bære en enhedsproces igennem, sker imidlertid ikke af sig selv. Det kræver vilje til enhed.

I den komplicerede enhedsproces med dens op- og nedture var det, når alt kom til alt, dér hvor der var en vilje, at der også fandtes en vej. Det stod klart på flere afgørende tidspunkter i processen, ikke mindst da »Rapport fra arbejdsgruppen nedsat af landsledelserne i KP/D og DKP/ml« blev sendt til de to partiers landsledelser i november 2004.

Ikke blot dokumenterede rapporten sort på hvidt at der var tilstrækkelig programmatisk enhed til at skabe et nyt fælles parti. Arbejdsgruppens

medlemmer anbefalede på den baggrund de to partiers ledelser, at de udarbejdede et »forslag til en demokratisk samlingsproces, der bygger på medlemmernes inddragelse i diskussion af arbejdsgruppens oplæg, i forslag til fælles principprogram samt andre dokumenter og spørgsmål, der har betydning i processen frem mod stiftelsen af det nye kommunistiske parti«. ²

Det var en vigtig pointe i arbejdsgruppens anbefalinger, at godt nok havde den afdækket visse forskelligheder og uafklaretheder (især i den konkrete klasseanalyse), men hvis de to partiers ledelser valgte at fokusere på hvad der var dokumenteret enighed om, så ville ny forstærket enhed også skabe grobund for at løse udestående problemstillinger. Den pointe, som lå i forlængelse af tidligere forslag fra DKP/ML, stødte på kraftig modstand i dele af KPID. Det viste sig med tiden, at viljen til enhed ikke var til stede i KPID som samlet parti.

Mens DKP/ML's landsledelse ad flere omgange forsøgte at bygge videre på det positive momentum, som arbejdsgruppens rapport havde skabt, udløste den en forbitret kamp i KPID's rækker. Kulminationen herpå var en ekstraordinær kongres i april måned 2005, der førte til beslutninger om fortsatte enhedsbestræbelser, men også til valg af en landsledelse med flertal imod at sætte målrettet kurs mod et fælles kommunistisk parti.

Der er en hel række årsager til, at denne situation kunne opstå: KPID stod i en situation, hvor dele af ledelsen overvurderede partiets egne kræfter, nægtede at se organisationens problemer i øjnene og dermed lod dem stå uløste. Der var en udpræget mangel på realisme i forhold til styrkeforholdet i klassekampen. Dele af KPID prægedes af gammelt nag til ML-strømningen, blandt andet med henvisning til DKP/ML's oprindelige holdning til DKP. Dette sidste fremgik i ekstrem form af en debatpjecce, udgivet af dele af KPID's skolingsudvalg i marts 2005 ³. Endvidere var en række gamle kæmpere i KPID ikke aktive længere og havde ikke lært DKP/ML at kende efter partiets opgør med sekterismen i 1997.

For de kræfter i KPID, der indså nødvendigheden af enhed blandt de kommunistiske kræfter og havde viljen til enhed, blev situationen i partiet mere og mere polariseret. Udadtil, over for DKP/ML, udviste KPID's ledelse i stigende grad passivitet eller afviste forslag til at bringe processen

² Rapport fra arbejdsgruppen nedsat af landsledelserne i KPID og DKP/ML, nov. 2004.

³ Pjecen hed: »Grundlag for et kommunistisk parti – Til debatten om et fælles grundlag for enhed mellem kommunistiske partier i Danmark«

videre. I september 2005 så DKP/ML's landsledelse sig derfor nødsaget til at indstille de forhandlinger, som de sidste to år havde været gennemført med KPiD's landsledelse. Det skete med henvisning til, at »KPiD's landsledelse konsekvent afviser at basere processen på den grundlæggende enhed, der eksisterer mellem vores partier«. ⁴

Diskussionerne mellem de to partiers landsledelser var løbet ind i en blindgyde uden udsigt til at bære frugt. Intet tydede på, at dette ville blive ændret, og der tegnede sig således en udsigtsløs proces med fokus på uenigheder. Dannelsen af et nyt kommunistisk parti så ud til at blive skudt ud til en uvis fremtid.

I KPiD rasede der nu en åben partikamp, der nåede et højdepunkt på et dramatisk landsledelsesmøde i oktober 2005, hvor et medlem af landsledelsen blev ekskluderet, mens 11 nedlagde deres hverv, og flere meldte sig ud af partiet. De kræfter der indså nødvendigheden af og havde viljen til enhed, dannede i november 2005 foreningen Kommunistisk Samling (KS). Foreningen var »en midlertidig, selvstændig forening uden for partierne med det formål at skabe et nyt kommunistisk parti gennem forhandling mellem KS og Danmarks Kommunistiske Parti/Marxister Leninister (DKP/ML) ...«. ⁵

En egentlig partistiftelsesproces kunne nu etableres. Viljen til enhed blev også et bærende element i denne proces.

Nødvendigheden af et nyt fælles kommunistisk parti

Der er forskellige årsager til, at det var muligt at nå til fælles programmatisk opfattelse og etablere en vilje til enhed. Blandt de vigtigste er den generelle opfattelse af, at det var nødvendigt med et nyt fælles kommunistisk parti samt gensidig tillid opnået gennem flerårig fælles praksis i politiske bevægelser og organisationer.

I DKP/ML havde spørgsmålet om at samle de kommunistiske kræfter været erklæret målsætning siden 1991, om end vejene til at konkretisere dette mål først for alvor blev fundet efter en alvorlig partikamp i partiet med kulmination i 1997. I KPiD stillede det sig anderledes. Først på en kongres i 2003 blev spørgsmålet om at samle kommunisterne i et fælles parti gjort til genstand for et konkret undersøgelsesarbejde.

⁴ Status over den kommunistiske enhedsproces.
Udtalelse fra DKP/ML's landsledelse, september 2005.

⁵ Vedtægter for Kommunistisk Samling, november 2005.

Det skabte forskellige udgangspunkter. Nogle opfattede, at processen gik for langsomt, andre opfattede at den gik meget hurtigt. Den fælles afklaring af, at det var nødvendigt med et nyt fælles kommunistisk parti blev det omdrejningspunkt, der kunne sætte tempo-spørgsmålet på plads.

Nødvendigheden af kommunisternes enhed var (og er) dikteret dels af den objektive situation i klassekampen og dels af den aktuelle situation blandt de kommunistiske kræfter i Danmark. I »Rapport fra arbejdsgruppen nedsat af landsledelserne i KP/D og DKP/ml« konkluderes det, at klassekampen er præget af at monopolkapitalen er i offensiven på alle fronter. Og:

»Arbejderklassens enhed er i dag ikke stærk nok til at stække monopolkapitalen eller rejse den enhed, der for alvor kan give monopolerne modstand. ... Det er også i dette lys, at kommunisterne ser betydningen af at styrke enhedsarbejdet og bestræbelserne på at samle kræfterne i ét parti.«⁶

Men der var også en udbredt stemning blandt kommunister generelt for at forsøge at overvinde splittelse og fragmentering. Skulle kommunisterne igen blive i stand til at spille en afgørende rolle i arbejderklassen og den politiske kamp, måtte de samles. Eller sagt mere barsk: Samling i et fælles parti var (og er) nødvendigt for at redde den kommunistiske bevægelse fra at visne i et ubetydeligt hjørne af samfundet.

Selvstændige organisationer – ligeberettiget proces

Med stiftelsen af Kommunistisk Samling i november 2005 kunne en målrettet partistiftelsesproces indledes. For at sikre processens bæredygtighed var det vigtigt at gøre sig klart på hvilket grundlag, processen skulle foregå.

Derfor indgik landsledelserne i DKP/ML og KS i januar 2006 en aftale om karakteren af den fælles proces. Aftalen slog blandt andet fast:

- at enhedsprocessen gennemføres på et ligeberettiget grundlag mellem to selvstændige organisationer, der baserer sig på den demokratiske centralismes principper
- at enhedsprocessen gennemføres på grundlag af de beslutninger de to ledelser i fællesskab træffer herom
- at enhedsprocessen gennemføres på grundlag af konsensus
- at uenigheder og personspørgsmål som måtte opstå på tværs af de to organisationer behandles af de to ledelser i fællesskab
- at uafklaretheder og uenigheder i en eller begge organisationer behandles af den pågældende organisations ledelse.⁷

At forlade det parti eller den organisation, hvor man har været medlem i måske mange år, eller at nedlægge det parti, som man har identificeret sig med igennem længere tid, er ikke en let proces. Det var derfor vigtigt, at alle medlemmer af de to organisationer følte sikkerhed for, at det nye fælles kommunistiske parti faktisk ville blive en realitet, at det ville kunne tiltrække nye kræfter til den kommunistiske bevægelse, og at det blev stiftet i fuld respekt for, at der stadig var uafklaretheder og uenigheder på underordnede spørgsmål, der først skulle løses efter den egentlige parti-stiftelse.

Det var med andre ord nødvendigt, hver gang der opstod mulighed for problemer, da at tage udgangspunkt i den faktisk etablerede enhed og lade den danne udgangspunkt for at komme videre i processen – frem for at lade uenigheder og uafklaretheder få en fremtrædende plads.

Skellen mellem overordnede og underordnede spørgsmål

Hele tiden måtte enheden bekræftes på et nyt og stadig mere solidt grundlag. Hele tiden måtte underordnede spørgsmål skelnes fra principielt vigtige spørgsmål, således at processen ikke blev unødigt forsinket, men samtidig måtte den heller ikke forceres.

Et af de spørgsmål som skulle vise sig påtrængende var spørgsmålet om, hvorvidt medlemmer af det kommende parti kunne være medlemmer af Enhedslisten. DKP/ML havde traditionelt tilladt dette medlemskab, mens KS med dets historie tilbage ved bruddet i DKP omkring 1990-91 havde en anden tilgang til spørgsmålet.

I diskussionerne blev der opnået enighed om at det nye fælles kommunistiske parti ikke tillader dobbeltmedlemskab. Af hensyn til de forskellige udgangspunkter blev der imidlertid på et fælles landsledelsesmøde i august 2006 opnået enighed om en form for status quo for de medlemmer af de to organisationer, der også var medlemmer af Enhedslisten, og en stram optagelsesprocedure for nye medlemmer, der også er medlemmer af Enhedslisten. Inden for den første kongresperiode vil dette spørgsmål således skulle endeligt afklares.

På tilsvarende vis blev det – som nævnt i indledningen – besluttet at henlægge en række historiske diskussioner samt spørgsmålet om udvik-

⁷ Citeret fra beslutning om karakteren af den fælles proces på fælles landsledelsesmøde mellem DKP/ML og KS 21.-22. januar 2006.

ling af en tidssvarende analyse af klassekræfterne i det danske samfund til debatter i det nye parti.

Det skyldes ikke, at spørgsmålenes vigtighed blev undervurderet, men at det var en fælles opfattelse, at deres afklaring ikke stod i vejen for at danne et fælles parti, og at deres afklaring bedre kunne foretages i fællesskab end separat.

Det var tilsvarende overvejelser der lå bag beslutningen om, at det nye kommunistiske partis første program skulle være et principprogram og ikke et program der nødvendigvis rummede handlingsprogrammer på forskellige kampfelter. I sidste ende lykkedes det dog at skabe et program, der i det mindste på de allervigtigste kampfelter angiver retningen for kommunisternes indsats.

Medlemsinddragelse – ejerskab til det nye parti

Helt afgørende var det at betragte stiftelsesprocessen som en ligeværdig proces. Uanset størrelse, historie, styrker og svagheder blev de to organisationer betragtet som ligeværdige og selvstændige organisationer med deres eget medlemsdemokrati. Princippet om at beslutninger skulle tages i enighed – eller konsensus som det blev formuleret – skabte ro omkring processen og sikkerhed for, at den ene af de to organisationer ikke majoriserede sig igennem processen.

Dermed blev det også sikret, at medlemmerne gradvist fik større og større ejerskab til processen og det nye parti, der var på vej.

Medvirkende hertil var også de vigtige medlemsdiskussioner, der blev gennemført af forslaget til principprogram og vedtægter for det nye parti. Blot to måneder efter det første fælles landsledelsesmøde mellem DKP/ML og Kommunistisk Samling forelå et udkast til principprogram – blot tre måneder efter et udkast til vedtægter.

Diskussionerne i de to organisationers grundorganisationer omkring disse grundlæggende dokumenter viste en overvældende grad af enighed: Der blev ikke rejst et eneste ændringsforslag af principiel karakter.

Derfor kunne Kommunistisk Parti allerede se dagens lys på en stiftelseskongres i november 2006.

Kommunistisk enhedsproces er ikke slut

Dermed er den kommunistiske enhedsproces ikke slut. I det foregående er kun behandlet de kræfter, der havde afgørende indflydelse på, at det lykkedes at forene to hidtil splittede strømninger i den danske kommunistiske bevægelse. Men der er også andre kræfter, der ønsker enhed – det være sig i KPID og i DKP, ligesom der er mange kommunister der i dag enten har opgivet at organisere sig i et kommunistisk parti eller afventer yderligere skridt i enhedsprocessen.

Derfor rakte Kommunistisk Parti fra sin stiftelseskongres hånden ud for fortsat at arbejde for enhed blandt de kommunistiske kræfter. I den vedtagne udtalelse om partiets opgaver hedder det således, at partiet vil arbejde for »at forsætte bestræbelserne på at samle de kommunistiske kræfter i Danmark«⁸.

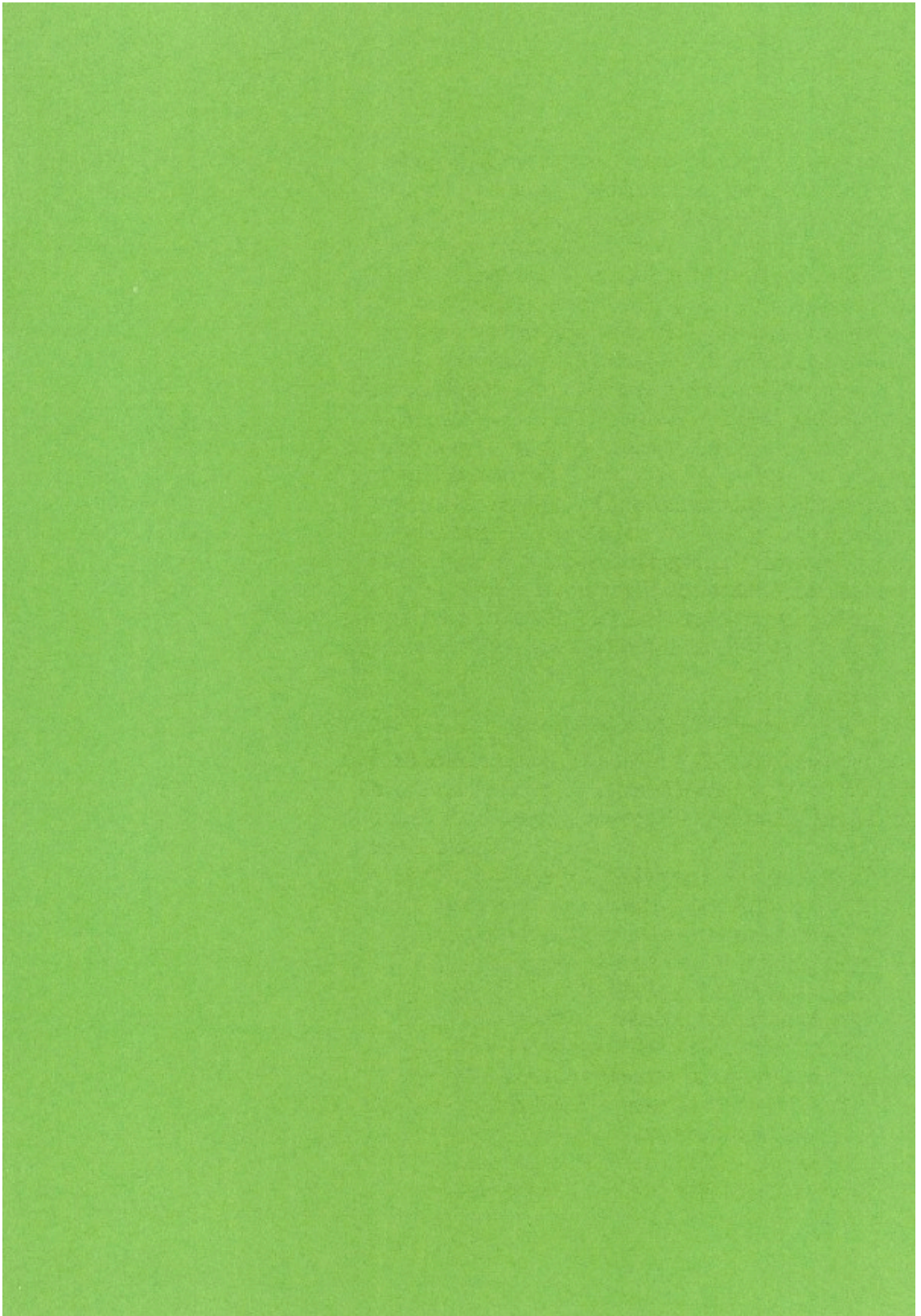
⁸ Citeret fra »Udtalelse om partiets opgaver«, udgivet i pjecen »Politiske udtalelser fra Kommunistisk Partis stiftende kongres 11. og 12. nov. 2006«, Forlaget Arbejderen 2006.

Vigtigst af alt er dog at sikre nye generationers organisering i den kommunistiske bevægelse.

Nogle konklusioner

På basis af vores erfaringer fra den kommunistiske enhedsproces kan vi således drage en række konklusioner:

- Skabelsen af enhed på centrale teoretiske, ideologiske og politiske spørgsmål og brugen af dette som grundlag for den videre udvikling af et partigrundlag var udslagsgivende.
- Lokalt samarbejde og samarbejde i forskellige bevægelser har været afgørende for at skabe gensidig tillid og fælles erfaringer.
- Grundlaget for at danne det nye parti er skabt ud fra en fælles erkendelse af dets nødvendighed på grund af såvel den objektive situation som situationen for den subjektive faktor.
- Viljen til enhed har været en vigtig drivkraft i processen.
- Det har vist sig afgørende i hele processen at tage udgangspunkt i den enhed der er skabt og videreudvikle enheden derfra frem for at sætte uenigheder i centrum.
- Principperne om ligeberettigelse, ligeværd og konsensus har været centrale.
- Evnen til at skelne overordnet fra underordnet, objektivt fra subjektivt har været afgørende.
- Bevidst medlemsinddragelse og udfoldelse af størst muligt demokrati med fokus på teori, ideologi og politik har skabt fundamentet for fælles ejerskab til det nye parti.

Kommunistisk Parti
Telefon 35 35 60 69
info@kommunister.dk
www.kommunister.dk

ISBN: 87-89599-67-5

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk